'అబ్బాయీ! నువ్వు మమూరు వచ్చి వెళ్ళి చాలా రోజులయింది. నిన్ను చూడాలని నా మనసు ఆరాటపడుతూవుంది. మీ నాన్న సంగతి నీకు తెలుసుగా. ఆయన ఏ సంగతీ పట్టించుకోరు. ఈమధ్యన ఆయన ఆరోగ్యమూ అంతంత మాత్రం గానే వుంది. నీవు వీలు చూసుకుని ఒకసారి వచ్చి వెళ్ళగలవు. వీలయితే పిల్లాడినీ, కోడలినీ కూడా తీసుకుని రాగలవు నీ రాకకోసం వెయ్యి కళ్ళతో ఎదురుచూస్తూ - ఇక వుంటాను—నీ ప్రియమయిన అమ్మ.'

జేబులోంచి తీసి - ఆ వుత్తరాన్ని చేత్తో పట్టుకుని వాలుకుర్చీలో వాలిపోయాడు సుబ్బారావు. అది నిన్న వచ్చింది, తన వూరినుంచి. అతని మనసు పరిపరివిధాలపోయింది! ఆ వుత్తరం అందుకున్నప్పటి నుంచీ అదోలాగుంది నెబ్బుతునకన్నా లేసి ఆకాశంలో చందమామ పసుప్పచ్చగా వెలుగుతూ వెన్నెలవాన కురిపిస్తున్నాడు ఆ పాలవెన్నెల్లో తడుస్తూ, చిరుగాలికి సన్నగా వూగుతూ, అందంగా కనిపిస్తున్నాయి కొబ్బరాకులు

సుబ్బారావుది ప్రేమ వివాహం. లలితని ప్రేమించి, పెళ్ళి చేసుకుంటానని అతనంటే అది కాదన్నాడు అతని తండ్రి శాతయ్య ఏమయినాసరే ఆ పెళ్ళి అయితీరాలని సుబ్బారావు గట్టిగా అనగా

గొడవయింది. ఇంట్లోంచి బయటికి వడవమని రంకెలు వేశాడు తాతయ్య.

అప్పటికే కాలేజీ లెక్చరరుగా వుద్యోగం చేస్తున్న సుబ్బారావు అందుకు సిద్ధమయ్యాడు.

'కొడుకు కొడుకు అని భుజాన వేసుకుని వూరేగావు! ఇప్పుడు చూడు. వాడు నాకే ఎదురు తిరిగేటంతటివాడయాడు!' అంటూ కోపంతో రంకెలు వేస్తున్న తాతయ్యని కాస్త ఆగమని హెచ్చరించింది భాగ్యమ్మ. అలవాటు ప్రకారం ఆగాడు తాతయ్య, తప్పని పరిస్థితి.

కొడుకుమీద ఎనలేని వాత్సల్యం భాగ్యమ్మకి. దానికి అవధులులేవు. తాతయ్యకీ ప్రేమవుంది. కాని రెంటికీ తేడావుంది. ఆ కారణం వల్లనే—'నా మాట వినిపిచ్చుకోవు. నన్ను పట్టిచ్చుకోవు. నీకు నీ కొడుకే సర్వస్వమూలాగుందే!' అన్న భర్త ఎత్తిపొడుపు మాటలు భరించింది, భాగ్యమ్మ.

అసలు సుబ్బారావుని వ్యవసాయంలో పెడతానన్నాడు తాతయ్య. 'కన్నతల్లి వంటిది భూదేవి. ఈ భూమిని నమ్ముకున్న వాడెనడూ చెడిపోడు. ఈ రోజుల్లో భూమిని దప్ప మరిదేన్నీ నమ్మటానికి వీల్లేదు' – అని, సుబ్బారావుకి చిన్నప్పుడు తన వుద్దేశాన్ని చెప్పాడు తాతయ్య.

'అదేం వద్దు. అబ్బాయి బాగా చదువుకోవాలి. మంచి వుద్యోగం చెయ్యాలి' అంటూ పట్టుబట్టింది భాగ్యమ్మ. మునసబుగారి కొడుక్కి తాసీల్దారుద్యోగం వచ్చి ఆ గొప్పలు చెవిని బడ్డాక ఆమె దృష్టి కొడుకు చదువులమీదే లగ్నమయివుంది. ఏం చేస్తావురా అని అంటే, సుబ్బారావు చదువుకుంటానన్నాడు; తల్లి మాటకి వత్తాసుగా నిలిచాడు.

'మీ అమ్మా కొడుకుల్ది ఒకటే మాట. చూస్తున్నానుగదా! సుబ్బిగాడు పుట్టుకొచ్చాక నీకు అసలు నా మాటమీద లక్ష్యమే లేకుండాపోయింది' అని ఎగిరాడు తాతయ్య.

'మీకు మొదట్నుంచీ వాడంటే పగ! కన్న కొడుకనయినాలేకుండా. ఎవరూ కూడా అంత స్పర్థ చూపించకూడదు!' అంది భాగ్యమ్మ.

'నాకా? నాకు వాడంటే పగ ఎందుకే?!' అని అడిగిన తాతయ్యని దులిపేసింది ఆమె.

'ఎందుకో నాకేం తెలుసూ? వాడు పుట్టాక ఒక్కసారయినా భుజాన నేసుకున్నారా? ఏనాడన్నా వాడ్ని ప్రేమగా దగ్గరకు పిలిచి మంచీ చెడూ అడిగారా? అసలు ఎందుకూ మీకు వాడంటే అంత చెడ్డ కోపమూ?' అని కన్నీరు పెట్టుకుంది భాగ్యమ్మ. తీవ్రమయిన ఆ ఆరోపణకి – నడుం విరిగినట్టు అయి – తాతయ్య జావగారిపోయాడు; కృంగిపోయాడు. ఒక విచిత్రమయిన అవస్థకి గురి అయ్యాడు. 'వాడిమీద నాకు కోపం ఏమీలేదు' అని సంజాయిషీ చెప్పుకున్నాడు.

'ఎందుకు లేదూ?! వాడు కనపడితేచాలు ముఖం మాడ్చుకుంటారు. దగ్గరికి చేరి, వాడు ఎప్పుడయినా కబుర్లు చెప్పబోతే విసరి కొడతారు. చూసేవాళ్ళు ఏమనుకుంటారు? ఏం మనుషులూ మీరు?'

'వాడిమీద నాకు ఏం కోపంలేదే అంటే వినిపిచ్చుకోవేం?!' అని గిలగిల్లాడతాడు తాతయ్య. కాని భాగ్యమ్మ ధోరణి భాగ్యమ్మదే.

సుబ్బారావు కాలేజీ చదువులకు వచ్చాక తాతయ్యకి ఇబ్బంది వచ్చింది. ఆ వూళ్ళో కాలేజీ లేనందువల్ల కొడుకుని తీసుకుని బస్తీలో కాపురం పెట్టి చదువులు చెప్పిచ్చుకుంటానంది భాగ్యమ్మ. 'బస్తీలో కాపురం పెడితే ఎట్లాగే? ఈ యవసాయం ఏమవుద్ది?' అని తాతయ్య అడ్డంపడ్డాడు. అది సాగేట్టు కనపడకపోగా —

'పోనీ బుడ్డాడ్ని ఆస్టల్లో పెట్టగూడదా?' అని ప్రక్కదార్ని చూపించబోయాడు. 'పెట్టకూడదు. ఆ తిళ్ళు అబ్బాయి వంటికి పడవు. ఆరోగ్యం పాడవుద్ది. నా కొడుక్కి నేనే వండిపెట్టుకోవాలి.' అని పట్టుబట్టింది భాగ్యమ్మ.

'మరి నేనెట్టాగే?' అని తన సమస్యని బయట పెట్టాడు.

'మీరూ రాండి' అంది భాగ్యమ్మ.

'నేనా? ఛస్తే రాను. భూమి తల్లిని వదులుకుని అట్టా ఎక్కడికిబడితే అక్కడికి నేను రాను. ఏముందక్కడా?' అని అడిగాడు తాతయ్య.

'అట్లా అయితే మీరు ఇక్కడే వుండి ఆ పన్లు చూసుకోండి' అని తన నిర్ణయం చెప్పేసింది భాగ్యమ్మ. పెళ్ళయాక, అన్నదమ్ముల్తో తగాదాపడి వేర్లు పడ్డాక, భాగ్యమ్మని చూడకుండా ఏ ఒక్క రోజూ వుండలేదు తాతయ్య. ఆ మాటే నోటిదాకా వచ్చింది అతనికి. కాని, వయసు అడ్డుపడి, ఆ మాటలు నోటి బయటికి రాలేదు. ఆ అనుబంధం సముద్రపు కెరటాల్లాగా వుబికి రాబోతే వాటికి బలవంతాన అడ్డుకట్టవేసాడు తాతయ్య.

రెండు సంవత్సరాలు గుడివాడలోనూ, ఆ తర్వాత నాలుగు సంవత్సరాలు వైజాగులోనూ కాపురం పెట్టి కొడుకుని చదివించుకుంది భాగ్యమ్మ. సెలవులకి అమ్మా కొడుకులు వచ్చేవాళ్ళు, ఆ నాలుగు రోజులూ తాతయ్యకి పండగలాగా అనిపించేది.

'కమ్మగా మసాలా వాసన వస్తూంది. మాంసం తెప్పించావా?' పొలంనుంచి ఇంటికి వచ్చిన తాతయ్యకి నోరూరి అడిగేవాడు కడుపులో ఆకలి కరా కరా అనగా.

'ఆ మాట నిజమేగాని అది అబ్బాయికేలెండి' అనేది భాగ్యమ్మ.

'అబ్బాయికేగాని మనకి లేదా? ఏంటే?'

'ఉహూ. అందరం మసాలాల్తో మాంసాలు వండుకుని దినాలంటే కొంప గుండమయిపోద్ది. మనదేంటి? పచ్చడీ పెరుగూ మనకి అలవాటే గందా! చదువుకుంటున్న కుర్రాడు వాడికి కావాలి గానీ'

'ఓసి పిచ్చిమొకమా! మనయ్యి పాచినోళ్ళా, ఆడిది మంచి నోరూనేంటే?'

'అబ్బబ్బ! అట్టా మాట్లాడకండి. అబ్బాయి వింటే ఏమనుకుంటాడు?! కొడుకు అని – ఒక ఇది లేదుగాని వంతుకి వస్తారు! అది మొదట్నుంచీ వున్న అలవాటే గందా!'

తాతయ్య నోరు మూస్తాడు. లోలోపలే ఆ బాధని దిగమింగుకుంటాడు. తన మాటని వినిపించుకోదే! మట్టి పిసికి బంగారం పండించిన చేతికి పచ్చడి మెతుకులూ, పుస్తకాలు బుచ్చుకుని షోగ్గా తిరిగే బుడ్డాడికి నవకాయ పిండి వంటలా? పక్షపాతం ఎందుకూ?

'ఆడికి పెడతానంటే కాదన్నది ఎవరూ? ఈ పక్షపాతమేంటా అనేగందా నా ప్రశ్న!' అని మొత్తుకునేవాడు తాతయ్య, భాగ్యమ్మని లోలోపలే తిట్టుకుంటూ.

'పక్షపాతం లేమా పాడూ లేదు. వూరుకోండి. మీకు బెట్టకుండా నేనేమన్నా దింటున్నాననుకుంటున్నారా? ఆ బుద్ధి మా ఇంటా వంటా లేదు. మా వంశంలో భర్తంటే దైవమే.'

'అది నిజమేలేవే! మనంగూడా అట్లాగే ఎందుకు దినివావగూడదంటాన్నేను.'

'చెప్పాగా అందరూ అట్టాగే దింటే కొంప కొల్లేరవుద్దని. ఇక చాలుగాని వూరుకోండి. అబ్బాయి వింటే బాగుండదు' అంటుంది భాగ్యమ్మ.

నోర్మూసుకుని చుట్ట వెలిగిస్తాడు తాతయ్య వెలిగించి, వేపచెట్టు క్రింద మంచం వాల్చుకు పడుకుని తత్వాలు పాడుకుంటాడు. ఆ తత్వాల్లో కలిసిపోతుందతని బాధ.

ఆ ఘర్షణలు సుబ్బారావు చెవినోనూ పడేవి. కాని ఎప్పుడూ ఆ ఇద్దరి మాటల మధ్యకి వెళ్ళేవాడు కాదు. పట్టించుకోకుండా తన దార్ని తను పోయేవాడు సుబ్బారావు.

అమ్మకి తనంటే ఎంచప్రాణాలు. తనకి జ్వరం వస్తే కళ్ళల్లో వత్తులు వేసుకుని దగ్గరే కూర్చునేది. తను ఏడిస్తే ఆమె గిలగిలలాడేది తను నవ్వితే నిండు గోదావరిలాగా తనూ నవ్వేది. తను కోపిస్తే ఆమె విలవిలలాడేది. లోలోపలే ఎంతగానో బాధపడేది. కుమిలిపోయేది. తను కావాలంటే కొండమీది కోతినన్నా తీసుకునివచ్చి అందివ్వటానికి సిద్ధమయేది అమ్మ అమృతమూర్తి. ఆమె ఋణం ఏం చేసినా తీర్చుకోగలిగింది కాదు. నాన్న వట్టి తిక్కల సుబ్బయ్య. ఎప్పుడూ తనతో మాట్లాడేవాడు కాదు గంభీరంగా నన్ను ముట్టుకోకు నా మాలకాకి అన్నట్టు వుండేవాడు. ఆయన పద్ధతే అర్థమయేదిగాదు. ఆ మనసులో ఏముందో తెలియదు. పైకి మాత్రం అదొక గండ్రాతి శిల్పం – అనుకునేవాడు సుబ్బారావు.

వీధిలో స్కూటర్ శబ్దం వినిపించింది.

తన ఆలోచనలనుంచి బయటపడి లలిత వచ్చిందేమోనని ఆశగా చూసాడు సుబ్బారావు.

ఆ ఇంటి దగ్గర ఆగకుండా వెళ్ళిపోయింది ఆ స్కూటరు, బరబరమంటూ. ఇంటి ముందరి కొబ్బరిచెట్టు మొవ్వులో కాకి గూడు పెట్టింది. 'కా. కా.' అని అరుస్తూవుంది తల్లికాకి. చలి ఎక్కువయింది కీ. కీ అని కాకిపిల్లల గోల. దూరంగా రైలు వెళ్తున్న చప్పుడు. ఇటువంటప్పుడు తల్లి దగ్గర వుంటే 'బాబూ. చలిగా వుంది. ఇది కప్పుకో.' అని తెచ్చిచ్చేది రగ్గు.

పెళ్ళయాక లలితతో కాపురం పెట్టాడు సుబ్బారావు. మూడు సంవత్సరాలుపాటు ఆమెతో స్వర్గం అనుభవించాడు. ఆ మూడేళ్ళూ ఇద్దరూ ఒకరికొకరుగా బ్రతికారు. లలితది కూడా అమ్మ లాంటి మనసే. బాబిగాడు కడుపులో పడ్డాడు, లలితకి.

అప్పట్నుంచే వాడికోసం స్వెటర్లూ,

మేజోళ్ళూ అల్లటంలో మునిగిపోయింది లలిత. వాడికోసమని బలమయిన ఆహారం తీసుకుని ఎక్సర్సయిజులు చేసేది. ఆ బద్ధకం ఎగిరిపోయింది. పుట్టబోయే బిడ్డ గురించిన ఆరాటంలో భర్త అవసరాల్ని విస్మరించటం మొదలెట్టింది. బలహీనంగా వుంది. పాపం. ఓపిక లేదేమోలే అని సరిపెట్టుకున్నాడు, సుబ్బారావు. అయిదో నెలలో పుట్టింటికి వెళ్ళింది లలిత. ఒంటరి అయిపోయాడు సుబ్బారావు.

తను ఎంతో ఆదుర్దాగా వారానికి ఒక వుత్తరం రాసేవాడు లలితకి.

అయిదుత్తరాలకి ఒక బదులు వుత్తరం వచ్చేది. దాన్నిండా పుట్టబోయే బిడ్డ తన కడుపులో చేస్తున్నా అల్లరిపనుల గురించిన కబుర్లే. బాబిగాడు బయటపడ్డాడు. సుబ్బారావు వెళ్ళి చూసివచ్చాడు. లలిత హృదయంలో తన స్థానం ఒక మెట్టు దిగిందని అర్థమయేక గిలగిలలాడాడు సుబ్బారావు. బుస్సున కోపం పొంగివచ్చింది. తల్లి ప్రక్కలో అమాయికంగా పడుకునివుండిన ఆ బుడ్డాడ్ని తన్నాలన్నంత కోపం వచ్చింది. వాత్సల్యం ఆ కోపాన్ని జయించగా ఆ పరిస్థితికి రాజీపడ్డాడు సుబ్బారావు.

డెలివరీ అయ్యాక పుట్టింట్లో అయిదు నెలలుంది లలిత. కసిగా కొరుక్కుతింటూ ఒంటరితనం. ఆ ఒంటరితనాన్ని జయించటానికి లలితకి వుత్తరాలు రాసేవాడు. లలిత నుంచి జవాబులు వచ్చేవి. కాని లలిత వుత్తరాల్నిండా బాబిగాడి కబుర్లే ! గుండె మూలల్లో దుగ్ధగా అనిపించేది. ఆ భావం అసలు తనకే బాగాలేదనిపించి దానిని అణచివేయటానికి ప్రయత్నించేవాడు. విచిత్రమైన అవస్థ.

లలిత వచ్చింది. చంకలో బాబిగాడు ! వెధవ నవ్వులూ వాడూ.

తమ ఇద్దరిమధ్యా రాత్రుళ్ళు మంచంమీద బాబిగాడు ! పానకంలో పుడకలాగా – వాడు లేచి అర్ధరాత్రి గొడవ చేసేవాడు. నిద్రలు పాడయేవి. ఇంతకుముందు తనలో ఎక్కడా లేని ఓపిక తెచ్చుకుని వాడితో తంటాలుపడేది లలిత. సరదాగా ఇద్దరూ కలిసి చూడాలనుకున్న సినిమాలు దూరంగా పోయేయి. షికార్లూ ముచ్చట్లూ మూలనపడ్డాయి.

అన్వేషణ

జీవితం ఒక కొత్త మలుపు తిరిగినట్లు అన్పించింది. ఇంట్లో ప్రాముఖ్యత అంతా బాబిగాడి చుట్టూనే కేంద్రీకరించబడింది అప్పుడప్పుడూ సుబ్బారావు గుండెల్లో స్పర్థ తల ఎత్తేది. దాన్ని లోలోపలే పాతిపెట్టేవాడు. పరిస్థితులతో రాజీపడటానికి ప్రయత్నించేవాడు.

తప్పటడుగులు వేసి గుమ్మటంలాగ తయారయిన బాబిగాడు తన చిట్టి పొట్టి కబుర్లతో తల్లిని పరవశురాల్ని చేసి, ఆమెని దోచుకుని, ఎదిగి వచ్చి స్కూల్లో చేరాడు. లలిత తన సర్వస్వమూ బాబిగాడేనన్నట్లు ప్రవర్తించేది !

బాబిగాడూ, వాడి స్కూలూ, పుస్తకాలూ, ఏర్పాట్లూ – వీటితో తల మునకలయిన లలితకి క్షణం తీరిక వుండేదిగాదు. అందువలన తన పనులు తనే చేసుకోవటం అలవాటయింది సుబ్బారావుకి. సుబ్బారావు చాలా అన్యాయంగా విస్మరించబడుతున్నాడు. తన భర్త ఎడల భార్యకి నిర్లిప్తత ఏర్పడటానికి ఒక కారణం పిల్లలు. ఆ పిల్లలు ఆ భార్యాభర్తల అనురాగలత పూసిన పువ్వులూ, దాంపత్య జీవితం – సంసార వృక్షానికి అందించిన అమృత ఫలాలూ. వాటిని ఆ భర్తే ద్వేషించటం అన్నది ఒక విచిత్రం. అసహజం. కాని స్వార్థం తల ఎత్తిన మనిషిలో స్పర్ధ పెంపొందక తప్పదు. ఆ స్పర్ధని అణచి పెట్టుకోవటం తప్ప ఒక తండ్రి ఏమీచేయలేడు ! బాధపడటం తప్పదు. అదీ బయటికి చెప్పకునేదీగాదు.

'ఏమండీ ! బాబిగాడి జుట్టు చూసారా ?!'

'అవును. చక్కని జుట్టు వాడిది.'

'మీ జుట్టుకంటే కూడా చాలా బావుందండీ బాబిగాడి జుట్టూ.' తన జీవితాన్ని కట్టుకున్న ఆడది ఆ మాట అంటేనే ఎలాంటి మగాడికయినా పొడుచుకునేది.

'ఏమండీ. బాబిగాడి మొహం కళగల మొహమండీ. వాడు పెద్దయ్యాకా హీరోలా చాలా అందంగా తయారవుతాడు. అందరి కళ్ళూ వాడిమీదే వుంటాయి.'

'అవును. మంచి పర్సనాలిటీ మనవాడిది.'

'వాడికి మన పోలికలు రాకపోవటం అదృష్టంగదండీ ?' ఇక్కడ మన అంటే సుబ్బారావు అన్నమాట. ఇక్కడే భర్తని దారుణంగా హింసిస్తున్నానని భార్య అనుకోదు. కాని అనాలోచితంగానే ఆ పని చేసి పారేస్తుంది. అతని గుండెలు మూలుగుతాయి మూసుమూలల్లో.

'ఏమండీ. బాబిగాడికి మంచి మార్కులు వస్తున్నాయండీ వాడు ఏం.ఏ. అయ్యాక ఐయ్యేయస్ చదివి కలక్టరునవుతానంటున్నాడు.'

'అలాగే. మనవాడ్ని కలక్టరు చేద్దాం.'

'కలక్టరుకాక కాలేజీ లెక్చరరు వుద్యోగం వాడెందుకు చేస్తాడండీ ?' లెక్చరర్ అయిన భర్త గుండె అటువంటి మాటలవలన అంతరాంతరాలలో కన్నీరు కారుస్తూ ఏడుస్తూ వుంటుందని ఏ భార్యా గ్రహించదు. స్త్రీయొక్క పుత్రేషణ ఆ ఇంగితాన్ని హరించి వేస్తుంది. మాతృ వాత్సల్యం సతీపతుల పరస్పర అనురాగాన్ని హరింప జూస్తుంది. భార్యకి ఆ గ్రహింపు వుండదు భర్త ఆ కారణంగా క్షతగాత్రుడయి లోలోపల రగిలిపోతాడు. అది మగాడి స్వార్థం. ఆడదాని స్వార్థరాహిత్యమే దానికి కారణం

బాబిగాడు కాలేజీలో చేరాడు.

వాడికి స్కూటరు కావాల్సివచ్చింది. లేకపోతే కాలేజీకి వెళ్ళలేడట – అంది లలిత. అంతవరకూ సుబ్బారావు వాడుతూవున్న స్కూటరుని వాడికి అప్పగించమని అంది సుబ్బారావు కొత్తదాని కోసం అప్లయి చేసాడు. అది రావటానికి టయిం పడుతుంది.

కొత్తది వచ్చాక అది బాబిగాడికే. అందాకానే ఈ ఏర్పాటు. తన స్కూటరు బాబిగాడికి ఇచ్చి తను రిక్షాలో వెళ్ళాలని పురమాయింపు. రెండు కాలేజీలూ చెరో మూలా, వూరికి అందువల్లనా, పెట్రోలు ధర పెరిగినందువల్లనా, ఎకనమీ కోసం ఆ ఏర్పాటు. లలిత తనే నిర్ణయించేసింది. కాదనలేదు సుబ్బారావు. కాని అంతరాంతరాల్లో ఎక్కడో మూల ఏదో ఒక ఇది !

సుబ్బారావు తన స్కూటరుని బాబిగాడికి ఇచ్చేశాడు. తను ఎలాగో సర్దుకుంటున్నాడు. దొరికితే రిక్షా, లేకపోతే సిటీబస్సు, కాకపోతే నడకా, అవస్థగానేవుంద

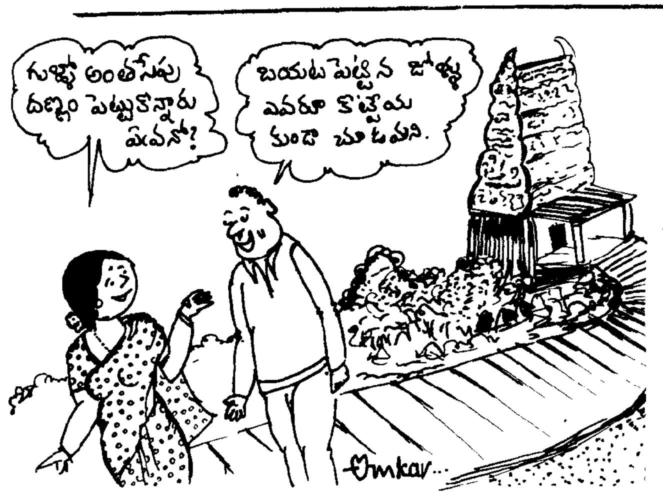

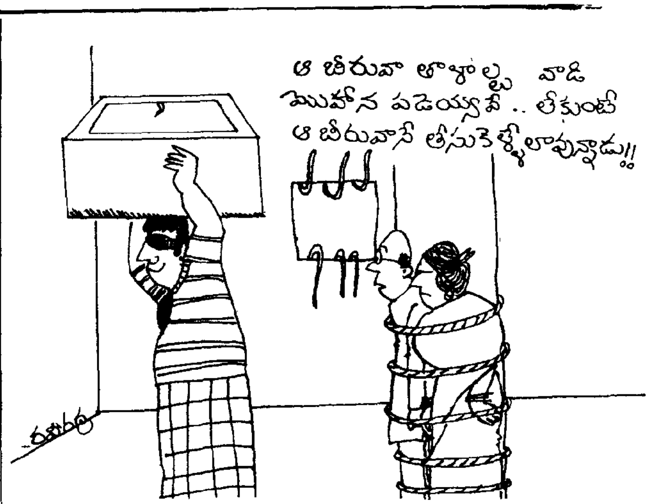

ప్రశ్నావళి

కె. రామలక్ష్మి

ఎస్. సి. – సికింద్రాబాద్

నేనూ, నాతోబాటు యిద్దరు అక్కలూ, ఒక చెల్లీ వున్నాం. మాకెవరికీ వివాహాలు కాలేదు. యింతవరకూ మా పెళ్లి గురించి పట్టించుకోలేదు. అందరం ఉద్యోగాలు చేస్తున్నాం ... నేను వివాహితుడైన పిల్లల తండ్రిని ప్రేమించాను. వారి భార్య హృదయపూర్వకంగా ఒప్పుకున్నది ...

★ మీ పిచ్చికి జాలివేస్తోంది. ఒక భార్యచేత– 'హృదయపూర్వకంగా' ఒప్పించి మిమ్మల్ని పెళ్లి లాంటిది చేసుకుందుకు ముందుకొచ్చిన ఆ గృహస్థు రేపిలాగే మీచేత హృదయపూర్వకంగా ఒప్పించి – మీ కంటే చిన్నదాన్ని చేపట్టడని–ఏమిటి గ్యారంటీ!? పెళ్లి శారీరక సుఖం కోసమే కాదు. అది కూడా మీరు గుర్తుపెట్టుకోవాలి. సుఖం కావలిస్తే పొందండి. మధ్యన యీ పెళ్లి తతంగం దేనికి? ఎవరు ఒప్పుకున్నా – యీ సమాజంలో నాన్ ముస్లిమ్‌కి బైగమీ – నేరమే. అంచేత మీది పెళ్లి అవదు. 'వుంచుకోవడం' అవుతుంది. సామాజిక రక్షణలేని 'సంబంధమే' అవుతుంది.

ఐ. ఎస్; ఐ. కె. – కొవ్వాడ

ఆడపెత్తనం బోడిపెత్తనం అన్నారు కదా పెద్దలు, ఎందుకు?

★ నా పెద్దలెవరూ అలా అనగా వినలేదు నేను. అయినా – అలా అనేవాళ్లు కుళ్లుమోతులు అవుతారేగాని పెద్దలెలా అవుతారు?

డి. ఎస్. – శ్రీకాకుళం

మీరు పాఠకులకు యిచ్చే సమాధానాలు నాకు బాగా నచ్చుతాయి, ఎందువలన?

★ ఏమో! నా సమాధానంలో ఎక్కడో మీరూ అనుకుంటున్న భావనలు వుండి వుండడం వల్ల కావచ్చు.

డి. కె. ఆర్. – బైపల్లి

"న్యాయం కావాలి" చిత్రం చూశాను. ఆ భారతి లాగ ఒక అమ్మాయి కోర్టుకి ఎక్కితే – న్యాయం జరుగుతుందా?

★ ఏమని చెడుతుంది?! అక్కడ జగ్గయ్య లాగా తోటి శారద లాయర్ని మోసం చేసిన న్యాయవాది వుండాలి కద! సినిమా వేరు. జీవితం వేరు. జీవితంలో – ధైర్యం కల పిల్ల – పిల్లని కనిపెంచుకోకల్గాలి; అసలు పెళ్లికి ముందు పిల్లని కనే స్టేజిదాకా ప్రేమని లాగడం – సభ్యత కాదని తెలుసుకోవాలి. ఈ సమాజంలో – కన్నెతల్లి ఎంత లోకువో – కన్నతల్లికి అంత గౌరవం. ఆడపిల్లలు ప్రేమకీ, సెక్సుకీ మధ్య తేడా గుర్తించాలి; బాధ్యత గల ఆడపిల్ల – పెళ్లితోనే ప్రేమనీ, సెక్సునీ ముడివేసుకుంటుంది.

విజేంద్ర – ఆదోని

పరాయి స్త్రీలో తన తల్లిని, చెల్లెల్ని చూసుకోలేడు మగవాడు. ఆ స్థాయికి మన సమాజం ఏ రోజుకు చేరుతుంది?

★ మీ మగవాళ్లే మారాలి. ఆడది తను కోరుకున్నవాడిని మాత్రమే–ప్రేమగా చూస్తుంది. మిగిలినవారిని – సాటి మనుషులుగా చూడడంలేదా? ఆ స్థాయికి మీరూ ఎదగాలి.

విక్టర్, ఇందు: అరవింద్ – సిద్దవటం

ఒక స్త్రీ పరిపాలన చేస్తున్న రాజ్యంలో – స్త్రీ పురుష సమానత్వం, స్త్రీకి స్వేచ్ఛ, స్త్రీకి రక్షణ అనే మాటలు వినబడడం విడ్డూరంగా లేదుటండీ?

★ నాకు లేదు. ఎందుకంటారా? ఒక్క కోయిల కూసినంత మాత్రాన వసంతం వచ్చేసినట్టేనా?! మనది ఎంత చెప్పినా పురుషాధిక్యతతో విర్రవీగుతున్న సమాజం. అందుకే – ఆ ఏలుతున్న ఒక్క ఆడదాన్ని కూడా అవకాశం దొరికితే పడతోయాలని – తాపత్రయం.

సి. ఆర్. – గుంతకల్

సైకిల్ బ్రేకు చేతిలో కారు బ్రేకు కాలి దగ్గర వుంటుంది. మరి ప్రేమకు బ్రేక్ ఒక్కడ వుంటుంది?

★ ఆడదాని ఇంగిత జ్ఞానమే – ప్రేమకు అవసరమైన బ్రేకు అని నా నమ్మకం.

పి. బి. హెచ్. – నర్సీపట్నం

...పాపం! మిమ్మల్ని రిటైరు చేస్తే ఏమౌతుంది? ఆ ఉద్యోగం యింకొకరికిచ్చినట్టు అవుతుందా? మీమీద నాకు చాలా జాలిగా వుంది?

★ ఔరా కుమారి భ్రమరాంబా! ఎంత సున్నిత హృదయం! కొందరు మనుషులే రిటైరవ గలరు. రచయితలకీ, జర్నలిస్టులకీ రక్తనాళాల్లో – ఇంకుంటుంది ... రాయడం మానేసినా – మరిచిపోరు. వన్స్ ఎ జర్నలిస్టు ఆల్వేస్ ఎ జర్నలిస్టు. అది తెలుసుకో చిట్టితల్లీ. మాలాంటివాళ్లు జాలిపడ వలసిన స్థితిలో వుండరు. అందుకే యీ బుల్లి బుల్లి – జెలసీలు మీకు! ఔనా?! ★

అన్వేషణ

కొబ్బరిచెట్టుమీద ఆ కాకి ఇంకా అరుస్తూనే వుంది. ఆకాశంలోంచి తల్లిలాగా చందమామ ఇంకా వెన్నెలని విరజిమ్ముతూనేవున్నాడు. మొదటి ఆటకి వెళ్ళిన 'సినిమా అభిమానుల్ని' తీసుకుని గణగణ గంటలు మోగిస్తూ వీధిలో రిక్షాలు వెళ్తున్నాయి.

సుబ్బారావుకి రెండురోజుల్నించీ జ్వరంగావుంది.

ఆ జ్వరం ఇవాళే తగ్గింది. పథ్యం పుచ్చుకున్నాడు.

కాని వంట్లో ఇంకా కొంచెం నీరసంగానేవుంది.

ఆ సాయంత్రం బాబిగాడి కాలేజీలో ఫంక్షనుంది. అందులో బాబిగాడు ఒకపాట పాడుతున్నానని తల్లితో చెప్పాడు. ఆ పాటవిని ఆనందించాలని తనూ బయలు దేరింది లలిత. సాయంత్రం నాలుగున్నరకి బయలుదేరి వెళ్ళారు తల్లీకొడుకులు. తొమ్మిదిన్నరయింది. ఇంకా రాలేదు. 'తొందరగానే వస్తాం జాగ్రత్తగా వుండ'మని చెప్పి వెళ్ళింది లలిత

తన చేతిలోవున్న పుత్తరాన్ని మరల చదువుకున్నాడు సుబ్బారావు. నిట్టూర్చాడు.

తన తల్లి కళ్ళల్లో మెదిలింది! ఆమె తనకోసం పడే ఆరాటం, ఆమె గుండెల్లో తన గురించి పొంగులు వారే అనురాగం, అభిమానం, ఆప్యాయతా తలపుకి వచ్చాయి. వాటిల్లోని పవిత్రతని గుర్తించిన–మనస్సు శూన్యంలో అన్వేషణ ప్రారంభించింది. పోలికలు వెదకసాగింది. అమ్మ తన గురించి ఆందోళన పడుతూ వుంది. తను ఇన్నాళ్ళూ అమ్మని విస్మరించాడు

అవును. అమ్మని చూసి చాలా రోజులయింది. స్వార్థం అనే లంపటంలోపడి తను ఆమెను విస్మరించాడు! తన కోసం కాకపోయినా అమ్మ కోసమయినా తను వెళ్ళి రావాలి. అమ్మను చూడాలి. సుబ్బారావు లేచి, ఓపిక తెచ్చుకుని, లోపలికి వెళ్ళాడు. బ్రీఫ్‌కేసులో రెండు జతల బట్టలు సర్దిపెట్టుకుని బయటికి వచ్చాడు. ఇప్పుడు రయిలుబండి వుంది. అది ఎక్కితే తెల్లవారేటప్పటికి అమ్మ దగ్గర వాల గలడు! గుండెలో విచిత్రమయిన ఆనందం!

సుబ్బారావు గుండెలు ఆత్రంగా ఎగిరి పడుతున్నాయి.

రోడ్డుమీంచి, బర్రుమంటూ స్కూటరు లోపలికి వచ్చింది. బాబిగాడూ, లలితా వచ్చారు దానిమీద. పాటల పోటీలో బాబిగాడికి ప్రయిజు వచ్చిందట. లలిత ఆగకుండా ఆ కబుర్లే చెప్పింది ఆమె కళ్ళల్లో మెరుపులు!

'నేను వూరు వెళ్ళి రెండురోజుల్లో తిరిగి వస్తాను. జాగ్రత్తగా వుండండి' అన్నాడు సుబ్బారావు – ఆమె వాక్ప్రవాహాన్ని మధ్యలో ఆపుచేసి. అప్పుడు, ఆమె అతన్ని గమనించింది. 'అదేమిటి? ఎక్కడకీ ప్రయాణం? అసలే మీ వంట్లో బాగా లేదు గదా?' అంది సానుభూతితో. అనురాగం మొత్తాన్ని ఆమె నుంచి బాబిగాడు దోచుకోగా, మిగిలిందది!

'నా వంట్లో ఇప్పుడు బాగానే వుందిలే. ఫర్వాలేదు' అన్నాడు సుబ్బారావు, నవ్వి.

లలిత తృప్తి పడలేదు. 'అయితే మాత్రం? ఈ అర్జంటు ప్రయాణం ఏమిటి? ఏమయిందీ?' అంది లలిత.

'ఏం కాలేదులే. అమ్మను చూడాలనిపించింది. చూసి వస్తాను' అని చెప్పి బ్రీఫ్‌కేసుతో రోడ్డుమీదికి నడిచాడు సుబ్బారావు, ట్రయినుకి టయిమవుతోందని. అలాగ – వెళ్తున్న అతన్ని ఆశ్చర్యంతో కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూస్తూ వుండింది లలిత. ★